

ADVIES WERKGROEP SOCIALE ECONOMIE

De gemeenten Brasschaat, Brecht, Kalmthout, Kapellen, Malle, Schoten, Stabroek en Wuustwezel startten in 2014 de **projectvereniging Selab** op om een welomschreven project van intergemeentelijk belang te realiseren, namelijk de **regierol sociale economie**.

De sociale ondernemingen ervaren de meerwaarde van deze lokale beleidskeuze.

De **schaalgrootte** van Selab maakt het immers mogelijk om efficiënter om te gaan met middelen. Door middelen samen te brengen kunnen nieuwe initiatieven worden ontwikkeld. De bredere bekendmaking van sociale economie centraliseren bij één organisatie werd door de sociale ondernemingen als zinvol ervaren.

Selab zorgt voor een **bundeling van know how**. De vernieuwende initiatieven genomen op gemeentelijk niveau, worden ook gedeeld met de andere besturen uit de regio. De projecten scoop sociaal, brede school, weesfietsen én de ESF projecten rond voortrajecten zijn hiervan voorbeelden. Het delen van de expertise biedt opportuniteiten voor de sector en dus ook voor het aanbod van de sociale tewerkstelling in de regio. Door de projectmatige aanpak van Selab, ontstaat er een constructieve dialoog met diverse partners. Hierdoor worden drempels voor doelgroepen én sociale ondernemingen in kaart gebracht. De werkgroep wenst deze projectmatige aanpak te bestendigen.

Intergemeentelijke samenwerking verhoogt ook de **politieke onderhandelingskracht**. Selab organiseert het overleg sociale economie, dat onder andere fungeert als kanaal om bezorgdheden te signaleren aan lokale politici. Verder is Selab vertegenwoordigd in diverse overlegorganen, kan onderhandelen met sterke, vaak centraal aangestuurde overheidsbedrijven (zoals VDAB) of in communicatie treden met andere overheden (Provincie Antwerpen, Departement Werk en Sociale Economie én Europa).

In deze nota werden enkele uitdagingen gebundeld voor de komende bestuursperiode.

Uitdagingen

1. Werknemers sociale economie

1.1 Instroom werknemers

De sector kampt met enkele problemen op gebied van in- en doorstroom van werknemers. Het indiceringsproces verloopt traag en de voorgestelde kandidaten van VDAB matchen vaak niet met het bedrijf én de functie. Het vinden van geschikte kandidaten is dus niet evident. Daarom pleiten de sociale ondernemers voor een bredere bekendmaking van de vacatures én sociale economie bedrijven bij **VDAB en GTB**.

Lokale ondernemers zijn ervan overtuigd dat indiceren de bevoegdheid moet blijven van VDAB en GTB. Het is niet wenselijk dat Selab zelf een dienstverlening indicering uitbouwt. Wél kan Selab de samenwerking verder faciliteren.

Verder is het zinvol om een netwerk uit te bouwen met de **buso scholen** uit de regio. Buso leerlingen hebben automatisch een ticket voor sociale tewerkstelling en hoeven het indiceringsproces bij VDAB niet te doorlopen. De bekendmaking van het aanbod sociale economie in de regio biedt dan ook opportuniteiten voor de instroom van werknemers bij sociale ondernemingen.

1.2 Kwetsbaarheid doelgroep

De doelgroep tewerkgesteld binnen de sociale ondernemingen zijn steeds zwakker en het ontbreekt vaak aan arbeidsattitudes. De werkvloer biedt begeleiding én ondersteuning aan medewerkers. Toch stelt men vast dat de bestaande begeleidingskaders de problematieken onvoldoende overbruggen. Selab werkt op deze randvoorwaarden die tewerkstelling in SEC bemoeilijken (vb. huisvesting, gezondheid, schuldbemiddeling, ...). Hiervoor is het belangrijk in te zetten op een goede **samenwerking met OCMW en zorginstaties**.

1.3. Doorstroom medewerkers

Zowel binnen het maatwerkdecreet als het decreet lokale diensteneconomie, ligt de focus op doorstroom van werknemers naar het reguliere arbeidscircuit. De beide decreten voorzien **doorstroomtrajecten**. Iedere sociale onderneming kan begeleiding krijgen voor een werknemer die, na evaluatie door VDAB, geschikt wordt bevonden voor een doorstroomtraject naar de reguliere arbeidsmarkt. Deze begeleiding vormt een brug voor werknemers uit de Sociale Economie tussen hun huidige en een nieuwe job binnen de reguliere economie.

Een doorstroomtraject is een intensief gebeuren. Een medewerker maakt immers de sprong van een sterk omkaderde omgeving naar een bedrijf waar meer zelfstandigheid vereist wordt. Een succesvolle doorstroom kan enkel gerealiseerd worden als er goede afstemming is tussen sociale economie bedrijven, intermediairen en reguliere bedrijven.

Ondanks de extra begeleiding, is doorstroom niet evident. De praktijk toont aan dat er weinig doorstroom gerealiseerd wordt. We pleiten ervoor te investeren in een brede kennismaking van sociale economie bij de lokale ondernemingen. Er zijn voldoende ondersteuningsmaatregelen voor ondernemingen om de stap te wagen, maar het lokaal debat ontbreekt. Selab kan een brugfunctie opnemen en een lokaal netwerk uitbouwen tussen bedrijven, lokale besturen, VDAB en andere stakeholders. Het doel is om een duidelijker zicht te krijgen op wat bedrijven bezighoudt vandaag en waar hun noden en behoefte liggen op het vlak van werving.

2. Sociaal Aankoopbeleid lokaal bestuur

Lokale besturen zijn een krachtige actor voor sociale verandering en vooruitgang. Door het eigen lokale beleid kunnen zij ondernemingen en de mensen die er werken ondersteunen. Het aankoopbeleid van een lokaal bestuur biedt bij uitstek kansen om een sterke **sociale impact** teweeg te brengen.

Het aankopen van werken en diensten door een lokaal bestuur dient in de eerste plaats om lokale noden in te vullen, zoals de aanleg van straten, het onderhoud van parken of de catering in stedelijke gebouwen. Deze opdrachten kunnen echter een extra dimensie krijgen door beroep te doen op sociale

economiebedrijven en zo tewerkstellingskansen te bieden aan personen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt.

Tegelijk biedt een sociaal aankoopbeleid ook een opportuniteit om een brug te slaan tussen de lokale sociale economie en de reguliere ondernemingen. Door een opdracht te verdelen in percelen kunnen sociale economie- en reguliere ondernemingen zij aan zij samenwerken. Niet enkel voor de bedrijven maar ook voor de werknemers zijn de gedeelde ervaringen en expertise een grote meerwaarde, bijvoorbeeld door de extra kansen op **doorstroommogelijkheden** die daardoor gecreëerd worden voor de doelgroepmedewerkers.

Het ontwikkelen van een lokaal sociaal aankoopbeleid biedt vele mogelijkheden op het gebied van werkgelegenheid als voor het sociale beleid van de gemeente. Het is dan ook de wens van deze werkgroep dat de regisseur sociale economie (Selab) hierin een adviserende rol opneemt.

2.1 Wetgevend kader

De wet op overheidsopdrachten van 17 juni 2016 voorziet de mogelijkheid om opdrachten voor te behouden voor specifieke doelgroepen. De meeste aankopers uit onze regio hebben kennis van art.15 van de wet op overheidsopdrachten, de **voorbehouden opdracht**. Echter de voorbereiding van overheidsopdrachten én de integratie van sociale clausules, wordt vaak als complex ervaren. Hierdoor kunnen aankopers afgeschrikt worden. Mede op vraag van Selab, organiseert de Provincie Antwerpen de **intervisiegroep sociaal aankopen**. Een lerend netwerk waar aankopers aan de hand van concrete bestekken kennis uitwisselen. Omwille van de kennis van de sector is de rol van de regisseur sociale economie hierin belangrijk.

Een kanttekening bij de vernieuwde wetgeving is dat niet enkel sociale economie bedrijven in aanmerking komen voor de voorbehouden opdracht. Minstens 30% van het personeelsbestand van de onderneming moet tot **kansengroepen behoren** (ouderen, jongeren, beperking, migratieachtergrond, ...). De sociale ondernemingen suggereren dan ook dat Selab hierin richtlijnen kan geven, bijvoorbeeld door het opstellen van een charter met de minimumvoorwaarden om in aanmerking te komen voor de voorbehouden opdracht.

2.2 Marktdialoog

De wetgever voorziet een wettelijk kader voor **marktverkenning** in functie van de voorbereiding op het schrijven van een bestek. Tijdens deze prospectiefase kan het lokale bestuur enkele (sociale) bedrijven uitnodigen voor een voorstelling in functie van de opdracht. Met dit artikel wil de wetgever vermijden dat er onmogelijke bestekken worden in de markt gezet waar niemand op intekent. Vanuit overheidswege wordt dus gestimuleerd dat aankopers en bedrijven elkaar ontmoeten voordat het bestek in de markt wordt gezet.

Indien lokaal bestuur meer wil inzetten op samenwerking met sociale leveranciers, wordt aangeraden gebruik te maken van dit kader. Selab kan in functie van te **verwachten aankoopdossiers**, de link maken met bedrijven die een aanbod hebben.

Verder kan de regisseur sociale economie mee nadenken met de gemeentediensten om nieuwe functies te creëren. Proberen aan lokale noden een sociaal economisch antwoord te bieden dit in overleg met de lokale actoren sociale economie.

2.3 Opvolging uitvoering

Het KB uitvoering van overheidsopdrachten voorziet diverse controlemogelijkheden om de uitvoering op te volgen. Toch loont het de moeite om in het bestek voldoende transparantie in te bouwen. Voorzie voldoende overlegmomenten om de samenwerking tussen de opdrachtgever en de sociale leveranciers op te volgen. Ook hierin kan Selab een faciliterende rol spelen.

3. Optimaliseren van de intergemeentelijke samenwerking

Volgens de werkgroep sociaal ondernemen behaalde Selab ruimschoots haar doelstellingen voor de afgelopen bestuursperiode. De organisatie zette in op vernieuwende projecten die het aanbod van de sociale economie verruimde. Verder maakte Selab werk van structureel partnerschap tussen lokaal bestuur, reguliere bedrijven en sociale ondernemerschap. Men is ervan overtuigd dat het bewustwordingsproces in gang is gezet.

Om een stap verder te gaan, is het noodzakelijk om duidelijkheid te scheppen in de positie van Selab ten opzichte van het lokaal bestuur. Volgens de werkgroep zou Selab het mandaat moeten krijgen om te wegen op lokaal beleid. Beleidskeuzes worden gemaakt door alle lokale besturen samen. Toch merken we in de praktijk dat vele diensten niet weten waarvoor Selab staat en wat de organisatie voor hen kan betekenen. Een gebrek aan communicatie tussen diensten onderling, is hiervan de oorzaak. De werkgroep pleit dan ook dat er naast de intervisie sociaal aankopen, een strategische werkgroep voor aankopers en/of ambtenaren lokale economie komt.